

Odstíny nedůvěry: osm skupin rozdělených konspiracemi

irozhlaz.cz/zpravy-domov/spolecnost-neduvery-serial-dezinformace-vyzkum-skupiny-seznam_2306120500_pik

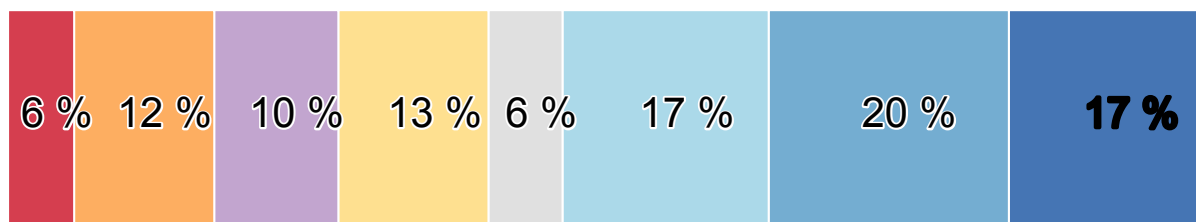
Praha | **Tomáš Pika** a **Jan Cibulka** | 12. června 2023

Unikátní výzkum pro zpravodajský web Českého rozhlasu iROZHLAS.cz, který zpracovali odborníci z Národního institutu SYRI, identifikoval v české společnosti osm skupin lidí, které se liší vírou v konspirace a dezinformace. Kromě kategorických příznivců a odpůrců existují i mírní příznivci obou směrů a nevyhranění. Jaký vztah nakonec ke konspiracím a dezinformacím zaujmou, ovlivňuje třeba i důvěra ve vládu, Poslaneckou sněmovnu či média.

Praha 12. června 2023

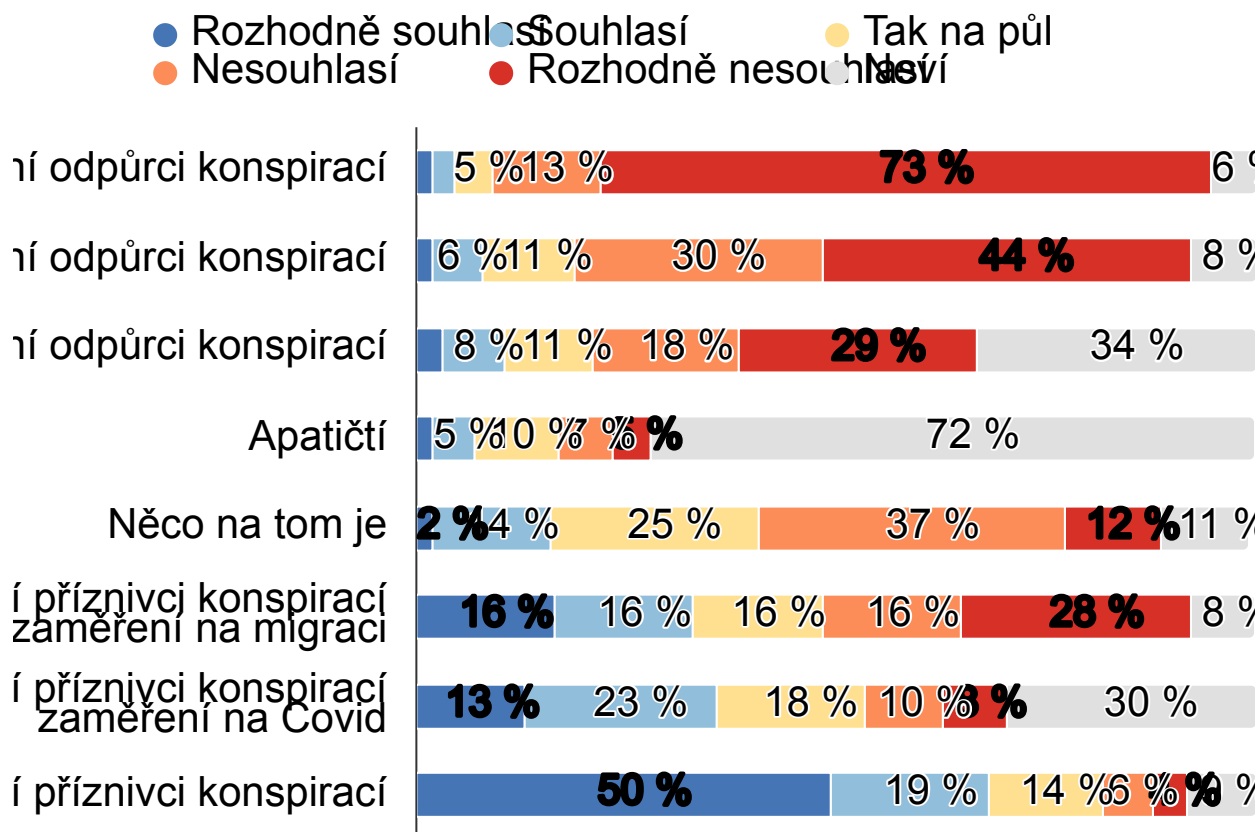
Obsah

Skupiny lidí podle vztahu k dezinformacím a konspiracím
lidé aktivní na internetu, do 65 let

- Silní příznivci
- Mírní příznivci zaměřeni na co
- Mírní příznivci zaměřeni na
- Apatičtí
- Mírní odpůrci
- Negativní
- Nezapojení odpůrci
- Silní odpůrci

Průměrné reakce na konspirační narativy

Silní odpůrci konspirací

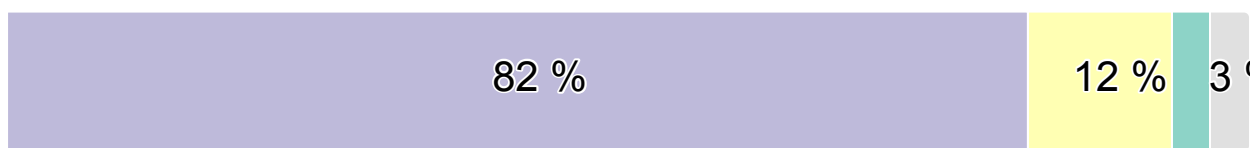
Demokracie je pro ně klíčová. Silně důvěřují státním institucím i veřejnoprávním médiím.

- Skupina silných odpůrců konspirací je v české společnosti zastoupená zhruba 17 procenty.
- Tuto skupinu charakterizuje důvěra k aktuálnímu politickému systému, demokracii považují za lepší způsob vlády než kterýkoliv jiný. Mají velký zájem o politiku.
- Členství v Evropské unii a NATO považují za důležité a pevně souhlasí s kroky vlády na podporu Ukrajiny ve válce s Ruskem. Mají také vstřícný postoj k přijímání uprchlíků z Ukrajiny.
- Informace čerpají z různých zpravodajských webů a týdeníků, vyznačují se také vysokou mírou sledování veřejnoprávních médií.

- Ke konspiračním a dezinformačním narativům jsou ve svých postojích zcela jasně odmítaví. V průměru nesouhlasí se sedmnácti z dvaceti konspiračních narativů.

Se kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte?

- Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády.
- Za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí
- Pro lidi, jako jsem já, je jedno, zda máme demokratický nebo
- Nevím

Mírní odpůrci konspirací

Konspiracím nevěří, ale ani je kategoricky neodmítají. Státu a jeho institucím důvěřují, ovšem s větší rezervou.

- Skupina mírných odpůrců konspirací je v české společnosti zastoupena přibližně 20 procenty.
- Do této kategorie spadají lidé, kteří většinou věří současnému politickému systému. Jejich důvěra má ale své limity, nejsou tak kategoričtí jako první skupina. Mají zájem o politiku.
- Vyjadřují spokojenost s členstvím Česka v Evropské unii a NATO, mají také vstřícný postoj k materiální pomoci Ukrajině ve válce s Ruskem.
- Informace čerpají ze stejných zdrojů jako silní odpůrci konspirací. I u nich je vysoká míra sledování veřejnoprávních médií.
- S konspiračními a dezinformačními narativy také nesouhlasí. V průměru odmítají patnáct z dvaceti výroků, ale nejsou při tom tak důrazní jako silní odpůrci.

Jste spokojená/ý, nebo nespokojená/ý s tím, že ČR je členem NATO?

- Rozhodně spokojený/á
- Spíše spokojený/á
- Spíše nespokojený/á
- Rozhodně nespokojený/á

Nezapojení odpůrci konspirací

Méně se zajímají o společenské dění. Konspiracím příliš nevěří, avšak do značné míry ani státu.

- Nezapojených odpůrců konspirací je v Česku zhruba 17 procent.
- Skupina se vyznačuje celkově nižší důvěrou v politický systém, což ovlivňuje i zájem o politiku. Většinově stále považují demokracii za lepší způsob vlády než jakýkoliv jiný, odpovědi však nejsou tak přesvědčivé jako u předchozích dvou skupin.
- Vlažnější je i jejich přístup k nadnárodním uskupením, jako je Evropská unie či NATO. S členstvím v nich jsou sice relativně spokojení, mají ale větší výhrady než silní a mírní odpůrci konspirací. Podpora vlády ve vztahu k pomoci Ukrajině je také vlažnější.
- Nezapojení odpůrci konspirací nesouhlasí v průměru s devíti narativy z dvaceti a průměrně u sedmi výroků odpovídají, že neví.

Souhlasíte nebo nesouhlasíte s kroky vlády podporující Ukrajinu ve válce s Ruskem?

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

Apatičtí

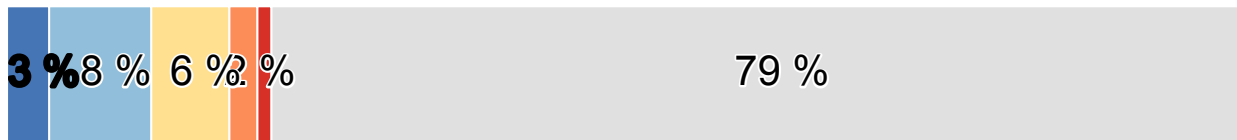
O společenské dění se nezajímají.

- Apatických je v české společnosti přibližně šest procent.
- Jde o skupinu, která je nejméně navázaná na politický systém a společenské dění obecně. Z toho vyplývá nízký zájem o politiku, ale i samotné konspirační narativy.
- Apatičtí věnují nejmenší pozornost různým typům médií a nevytvářejí si žádné pevné politické postoje. Jejich postoj v rámci systému se vyznačuje vysokou mírou nezájmu – na otázky nejčastěji odpovídali „nevím“.
- Lidé z této skupiny neví, zda souhlasit, nebo nesouhlasit průměrně u čtrnácti výroků z dvaceti.

Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem?

- Islám je totalitní ideologie, která hlásá podmanění všech kultur a nastolení práva šaría.

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Tak napůl
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím

Něco na tom je

Některé konspirace alespoň z části přijímají s argumentem, že „na tom něco je“.

- Do skupiny, která si myslí, že něco na konspiracích může být, se v Česku zařadí zhruba 13 procent lidí.
- Z hlediska důvěry v politický systém a zájmu o politiku je tato skupina lidí vůči zbytku společnosti průměrná. V mnohých charakteristikách se velmi podobá skupině nezapojených odpůrců konspirací.
- Na rozdíl od nich jsou ale tito lidé mnohem vlažnější v politických postojích, spokojeností s členstvím v Evropské unii a v NATO nebo v souhlasu s konkrétními kroky vlády v pomoci Ukrajině při válce s Ruskem.
- Lidé ve skupině *Něco na tom je* volí v průměru u pěti výroků z dvaceti odpověď „tak napůl“ a v průměru u sedmi výroků „spíše nesouhlasím“.

Souhlasíte nebo nesouhlasíte s kroky vlády podporující Ukrajinu ve válce s Ruskem?

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím

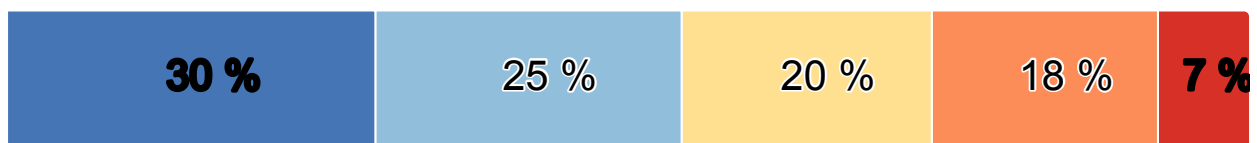
Mírní příznivci konspirací zaměřených na migraci

Oproti dalším příznivcům konspirací více důvěřují vybraným institucím. Obávají se ale migrace z jiných kultur, proto případně neodmítají ani vládu pevné ruky, která může nastolit ve společnosti řád.

- Mírných příznivců zaměřených na konspirace o migraci je v české společnosti přibližně deset procent.
- Tito lidé mají silnější důvěru v politický systém než zbylé skupiny příznivců konspirací. A také vysoký zájem o politiku. Přiklání se k názoru, že demokracie je lepší způsob vlády než jakýkoliv jiný. Ovšem nemalou mírou je zastoupená i odpověď, že za určitých okolností je autoritativní způsob vlády lepší.
- Skupina se vyznačuje vyšší mírou souhlasu s konspiračními narativy a zároveň velkou jistotou v názorech na ně. A to zejména u výroků, které se týkají migrace z jiných kontinentů a jiné kultury.
- V průměru souhlasí se sedmi a nesouhlasí s devíti konspiračními narativy z dvaceti.
- Poměrně dost konzumují média veřejné služby, ale i zpravodajské weby a do jisté míry i konspirační a dezinformační stránky.

Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem?
- Nelegální migrace z afrických zemí je organizovaná akce, která má vést k ovládnutí Evropy míšeneckou rasou.

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Tak napůl
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím

Mírní příznivci konspirací zaměřené na covid-19

Nedůvěřují médiím ani státu, kterým vyčítají také to, že podle nich zamlčují původ pandemie covidu a skrývají negativní dopady očkování.

- Mírných příznivců zaměřených na konspirace o covidu je v Česku kolem 12 procent.
- Charakterizuje je malá důvěra v politický systém a relativně malý zájem o politiku. Demokracie není pro tyto lidi preferovaným uspořádáním. Často si myslí, že je jedno, jaký je zrovna režim.
- Informace o politice nejčastěji čerpají z komerčních televizí a rádií nebo zpravodajských webů. Vzhledem k tomu, že je však využívají v o něco menší míře než jiné skupiny, významnou roli u nich pak hrají sociální média a personalizovaná komunikace, ke které jsou užívány platformy, jako je e-mail či chatovací aplikace. Vyhledávají ale také weby zaměřené na konspirace a dezinformace.
- Tito lidé jsou většinou nespokojení s členstvím v NATO a v Evropské unii. Stejně tak jsou kritičtí vůči vládní podpoře Ukrajiny a přijímání ukrajinských uprchlíků.

- Mírní příznivci zaměření na konspirace o covidu souhlasí v průměru se sedmi výroky z dvaceti a v průměru u šesti výroků neví, jak odpovědět.

Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem?
 - Informace o závažných škodlivých důsledcích očkování proti covid-19 jsou cíleně zamlčovány.

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Tak napůl
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

Silní příznivci konspirací

Zajímají se o politiku, nedůvěřují mainstreamovým médiím, státu ani jeho institucím. Kromě běžných médií sledují i ty alternativní, od konspiračních webů po kanály na telegramu.

- Skupinu silných příznivců konspirací tvoří přibližně šest procent české populace.
- Projevují poměrně veliký zájem o politiku. Zároveň ale silně nedůvěřují politickému systému. Nejsou pevně přesvědčeni o tom, že je demokracie nejlepší způsob vlády. Často zmiňují, že je jim v zásadě jedno, jestli žijí v demokratickém, či nedemokratickém systému.
- Jsou výrazně nespokojení s členstvím Česka v NATO a Evropské unii. Rozhodný nesouhlas vyjadřují s českou pomocí Ukrajině v konfliktu s Ruskem a přijímáním ukrajinských uprchlíků.

- Silní příznivci konspirací čerpají informace z obrovské palety zdrojů. Méně vyhledávají informace ve veřejnoprávních médiích, zato výrazně více než ostatní skupiny konzumují weby zaměřené na konspirace a dezinformace. Dalšími zdroji pak jsou zpravodajské weby, příspěvky na sociálních sítích či ty, na které narazí v chatovacích platformách nebo e-mailech.
- Silní příznivci souhlasí v průměru se čtrnácti narativy z dvaceti.

Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícím výrokem?
 - Rusko bylo dotlačeno do války na Ukrajině kvůli nepřátelskému chování států NATO.

- Rozhodně souhlasím
- Spíše souhlasím
- Tak napůl
- Spíše nesouhlasím
- Rozhodně nesouhlasím
- Nevím

Tomáš Pika a Jan Cibulka

Související témata: [politika](#), [NATO](#), [vláda](#), [Evropská unie](#), [Ukrajina](#), [demokracie](#), [Rusko](#), [Česko](#), [konspirace](#), [dezinformace](#), [Společnost nedůvěry](#).

Související články

31. 5. | [Kristina Kropáčková](#) | [Zprávy z domova](#) | ROZHOVOR

Dav, který vtrhl do soudní síně, je exces. Radikalizace části společnosti je ale zřejmá, míní soudce

„Je potřeba umět odhadnout, kde může dojít k podobnému excesu. To znamená i spolupráci soudců, aby včas upozornili justiční stráž na to, kde může předpokládat konání nějaké podobné nátlakové akce.“

31. 5. |[ako, ne](#)| [Zprávy z domova](#) |REAKCE

„Nikdo z nás není nad zákon.“ Část politiků odsuzuje násilí u soudu s Peterkovou, zváží možná opatření

„Utekla, nemá na to koule. Svi*ě soudkyně,“ křičel dav, který krátce předtím vylomil jedno křídlo dveří soudní síně. „Takové jednání nelze tolerovat,“ zní od šéfa KDU-ČSL Mariana Jurečky.

30. 5. |[Dino Dražan](#), [Vít Kubant](#) |[Zprávy z domova](#) |DOKUMENTY

„Svoboda má svou hranici.“ Přečtěte si, proč soud uložil Vrabelovi podmínku za šíření poplašné zprávy.

Vrabel se podle soudu dopustil přečinu „šíření poplašné zprávy“ 27. listopadu 2022, když streamoval na Youtube kanále. Obhajobu stavěl na tom, že čerpal z informací volně dostupných na internetu.